

Sint-jakobskruiskruid

Niet alleen giftig voor paarden

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven twee dierenartsen maandelijks over ziekten in de melkveehouderij. Dierenarts Toon Meesters (links) van dierenartsenpraktijk Visdonk uit Roosendaal en Jef Laureyns (rechts), verbonden aan de universiteit Gent, wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziektebeeld tot behandeling.

Een dierenarts van onze praktijk kreeg een jong rund voor onderzoek omdat het sufwas en zich afzonderde van de koppelgenoten in de box. Het dier was zes maanden oud en liep nog niet op de weide. Het rantsoen bestond uit hooi, maïskuil en krachtvoer. De veehouder had het afwijkende gedrag pas de dag ervoor opgemerkt.

Bij onderzoek kwamen geen duidelijke symptomen naar voren. De lichaamstemperatuur was normaal, de polsfrequentie verhoogd. Het dier had daarnaast een versnelde ademhaling, zonder afwijkende geluiden aan de longen. De slijmvliezen waren bleek, maar niet verkleurd.

Op basis van dit vage ziektebeeld kon geen diagnose gesteld worden en er werd dan ook geen behandeling gestart. Een bloedstaal ging naar het laboratorium en de dierenarts zou het dier de volgende dag opnieuw onderzoeken. In de loop van de nacht was het jonge rund echter gestorven.

Opstapeling in het lichaam

Bij lijkschouwing viel meteen de felgeel gekleurde lever op. Ook het buikvet kleurde geel. Meteen werd aan vergiftiging gedacht. In het hooi vond men gedroogde planten van het giftige sint-jakobskruiskruid.

De giftige stoffen in sint-jakobskruiskruid tasten de lever aan. Maandenlange opname van kleine hoeveelheden veroorzaakt een slepend ziektebeeld. De gifstoffen stapelen zich immers op in het lichaam. De symptomen kunnen alleen of samen optreden. Productiedaling, sufheid, te weinig eetlust, dorst, dof haar, vermagering, diarree en eventueel stoornissen van het centraal zenuwstelsel behoren tot de mogelijke ziekteverschijnselen. Vergiftiging door sint-jakobskruiskruid kan fotosensibilisatie of zonnebrand veroorzaken (zie Veeteelt augustus 2). In het terminale stadium zijn ernstige zenuwstoornissen mogelijk, meestal gevolgd door de dood.

Afhankelijk van de opgenomen hoeveelheden kan het dier door vergiftiging al één tot zeven dagen na de eerste inname sterven. In dat geval treedt plotselinge sterfte op zonder voorafgaande duidelijke signalen. Voor vergiftiging door deze plant bestaat geen behandeling.

Het kruid is ook giftig voor de mens. De kans dat mensen grote hoeveelheden opnemen is gering. Niettemin is het goed om te weten dat de melk van vergiftigde koeien eveneens gifstoffen bevat. Sommigen beweren dat het gif bij aanraking van de plant door de huid kan dringen en zo de lever kan bereiken. Handschoenen zijn dus noodzakelijk bij het uittrekken van deze plant. Net als bij runderen stapelt het gif zich op bij de mens. Veelvuldige opnames van kleine hoeveelheden kunnen op die manier na lange tijd schadelijk worden.

De vergiftiging door sint-jakobskruiskruid is al langer bekend als een probleem voor paarden. Er gaan, vooral in Nederland, steeds meer stemmen op om een wettelijk geregelde bestrijding op touw te zetten, analoog aan de verplichte bestrijding van distels in Vlaanderen.

Jef Laureyns, dierenarts te Merelbeke

De encyclopedie **Senecio jacobea**

Sint-jakobskruiskruid of *Senecio jacobea* bezit gele bloemen en dikwijls rode stengels. Deze giftige plant duikt steeds vaker op. Vooral paardenweiden kleuren soms volledig geel door dit kruid. Door hun aangeboren afkeer voor giftige planten eten dieren de levende plant niet op. Gedroogd in hooi of in voordroogkuil behoudt sint-jakobskruiskruid zijn giftige eigenschappen, maar wordt de plant niet meer herkend en daardoor wel door het dier opgenomen. Sint-jakobskruiskruid is herkenbaar aan de hand van rupsen van de sint-jakobsvlinder die de plant aanvreten. Deze rupsen worden ook zebrarupsen genoemd omdat ze opvallend geel en zwart dwarsgestreept zijn.